

تعداد صفحات: ۳
تاریخ برگزاری: ۳۰ فروردین ماه/۱۳۹۷
شماره جلسه: ۲۳

صور تجلسه کمیسیون سرمایه‌گذاری و تأمین مالی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

رئیس جلسه: جناب آقای مهندس باقری دبیر جلسه: سرکار خانم مهندس بصیری ساعت شروع ۰۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۰۹:۵۰

دستور کار جلسه:

✓ ارائه گام‌های انجام شده از طرح تحقیقاتی هزینه‌های تأمین مالی در صنایع

بیست و سومین جلسه کمیسیون سرمایه‌گذاری و تأمین مالی اتاق بازرگانی خراسان رضوی با محوریت ارائه گزارش پروژه بررسی هزینه‌های تأمین مالی در صنایع با حضور اعضای اصلی کمیسیون و سایر مدعوین در روز پنجشنبه مورخ ۹۷/۱/۳۰ ساعت ۷:۳۰ صبح در محل ساختمان شماره دو اتاق بازرگانی برگزار شد. در ابتدای جلسه آقای مهندس باقری رئیس محترم کمیسیون ضمن تبریک سال جدید به حاضران جلسه، خواهان بحث و تحلیل در خصوص وضعیت موجود و پیش‌بینی وضعیت سرمایه‌گذاری در سال جدید پس از ارائه گزارش پروژه شدند. سپس خانم مهندس بصیری دبیر محترم کمیسیون سرمایه‌گذاری نیز سال جدید را تبریک گفته و خاطرنشان کردند که در اردیبهشت‌ماه دو جلسه کمیسیون سرمایه‌گذاری برگزار خواهد شد. ایشان فرمودند در پایان اردیبهشت‌ماه میزبان اعضای کمیسیون سرمایه‌گذاری اتاق ایران که متشکل از رؤسای اتاق‌های بازرگانی استان‌های ایران است، هستیم که این جلسه فرصت مناسبی برای تبادل نظر و مطرح کردن مسائلی است که باید در سطح ملی بدان پرداخته شود. در همین راستا جلسه فوق‌العاده‌ای طی دو هفته آینده برگزار خواهد شد که از اعضای کمیسیون خواهشمندم در این جلسه مسائل مد نظر خود را مطرح نمایند تا برای بیان در جلسه اصلی کمیسیون که در پایان اردیبهشت برگزار می‌شود، به جمع‌بندی برسیم. سپس ایشان ضمن تشکر از آقای دکتر ملک‌الساداتی مدیر پروژه مورد بررسی به این نکته اشاره کردند که وجه تمایز این پروژه کاربردی بودن آن و عدم استناد به مطالعات و بخشنامه‌ها و نیز استفاده از اطلاعات واقعی است و از آقای دکتر ملک‌الساداتی خواستند که نتایج پژوهش خود را ارائه دهند.

آقای دکتر ملک‌الساداتی عضو محترم هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد پس از معرفی گزارش با عنوان "هزینه‌های تأمین مالی در صنایع و چگونگی کاهش آن"، مسأله اصلی تحقیق را برآورد میزان هزینه‌های تأمین مالی و همچنین عناصر تشکیل دهنده این هزینه‌ها عنوان کردند و فرمودند این تحقیق برای دوره زمانی ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۵ و برای ۱۳ صنعت و ۱۹۲ شرکت که عمدتاً سودده هستند انجام شده است که البته به دلیل محدودیت وقت تنها نتایج مربوط به صنعت خودرو و قطعات گزارش می‌شود. ایشان پس از تقسیم شرکت‌های بخش صنعت خودرو به دو گروه خودروساز و قطعه‌ساز، ترازنامه تجمیع شده صنعت خودرو و قطعات را ارائه کرده که حاوی این نتیجه بود که به فاصله سال‌های ۹۰ تا ۹۵، استفاده از تسهیلات مالی کوتاه‌مدت و بلندمدت ۹/۵ درصد کاهش یافته است. ساختار مالی صنعت خودرو نیز شامل سهم تسهیلات بانکی، سهم سهامداران و سهم طرفین تجاری است که بیشترین بخش آن (۴۵٪) مربوط به سهم طرفین تجاری است که روند آن در سال‌های اخیر رو به افزایش گذاشته است در حالی که سهم دو بخش دیگر کاهش یافته است. ضمناً بخش عمده این تسهیلات به صورت تسهیلات کوتاه‌مدت است. دوره گردش عملیات در این صنعت نیز بین چهار تا ۹ ماه متغیر است. در صورت سود و زیان تجمیع شده این صنعت نیز مشاهده می‌شود که هزینه‌های مالی بین سال‌های ۹۰ تا ۹۵، ۴/۸۳ درصد افزایش و سود خالص ۵/۰۹- درصد کاهش یافته است. نکته‌ای که باید به آن اشاره کرد این است که با توجه به ایرادات وارد بر شاخص هزینه مالی به فروش برای اندازه‌گیری هزینه‌های تأمین مالی و نیز محدودیت‌های مربوط به این شاخص، در این پژوهش از شاخص نرخ مؤثر تسهیلات که شاخص استاندارد برای محاسبه هزینه تأمین مالی است استفاده شده است که نشان می‌دهد هزینه هر واحد تسهیلات چه مقدار است. سپس ایشان با استناد به نمودار مربوط به مقایسه نرخ رسمی سود تسهیلات بانکی و نرخ مؤثر تسهیلات این نکته را متذکر شدند که نرخ مؤثر تسهیلات به طور قابل ملاحظه‌ای بالاتر است. در ادامه مقایسه‌ای تطبیقی بین دو شرکت هیوندای و ایران خودرو انجام دادند و به بررسی ساختار مالی این دو شرکت پرداختند.

تعداد صفحات: ۳
تاریخ برگزاری: ۳۰ فروردین ماه/۱۳۹۷
شماره جلسه: ۲۳

صورتجلسه کمیسیون سرمایه‌گذاری و تأمین مالی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

رئیس جلسه: جناب آقای مهندس باقری دبیر جلسه: سرکار خانم مهندس بصیری ساعت شروع ۰۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۰۹:۵۰

در بخش دوم گزارش، نگاهی به هزینه‌های مستقیم تأمین مالی در صنعت انجام شد که مشخص کرد هزینه تمام شده پول برای شبکه بانکی بالا است و همچنین نرخ سود سپرده‌ها در بانک‌های دولتی و خصوصی در سال‌های اخیر افزایش یافته است. مقایسه OECD از نرخ سود تسهیلات در کشورهای جهان نیز حاوی این نکته است که نرخ سود تسهیلات حتی در کشورهای توسعه‌نیافته‌ای چون لاتویا و کلمبیا کاهش یافته است و این کاهش نرخ سود در کشورهای جهان بین سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۶ یک روند جهانی دارد در حالی که در ایران در سال ۲۰۱۶ نسبت به سال ۲۰۰۴ شاهد افزایش نرخ سود هستیم. در ادامه گزارش، به دلایل بالا بودن نرخ بهره در ایران اشاره شد که از آن جمله می‌توان به ناکارآمدی مسیرهای سیاست‌گذاری پولی، بی‌ثباتی اقتصادی و بازدهی بازار دارایی‌های موازی (مسکن، طلا و ارز)، بدهی عمومی (دولت، شرکت‌های دولتی و شهرداری-ها)، معوقات بانکی، تنگنای اعتباری، رفتار بانک‌ها و مؤسسات بانکی غیرمجاز و خارج از نظارت بانک مرکزی و ناکارایی عملیاتی بانک‌های ایران اشاره کرد.

پس از بررسی هزینه‌های مستقیم تأمین مالی، نتایج برآورد هزینه‌های غیرمستقیم تأمین مالی ارائه شد. این بخش از پژوهش به شیوه پیمایشی و با استفاده از مصاحبه با کارشناسان بانکی و پرسش‌نامه انجام شده است. نتیجه پیمایش نشان می‌دهد که میانگین کل هزینه‌های غیرمستقیم ۳/۲۵ درصد از اصل وام است. آقای دکتر ملک‌الساداتی ارائه خود را با مطرح کردن پیشنهادهایی که شامل موارد زیر است، به پایان رساندند:

- ✓ استفاده از طرح ضمانت وام بنگاه‌های کوچک (CGS)
- ✓ تنوع بخشی به روش تأمین مالی با رویکرد کاهش هزینه‌های غیرمستقیم
 - سرمایه‌گذاری جمعی (Collective Investment)
 - روش‌های تأمین مالی آنلاین (Crowdfunding)
- ✓ افزایش انعطاف در شیوه‌های پرداخت تسهیلات متناسب با نیاز شرکت‌ها به سرمایه در گردش
 - اضافه برداشت (Overdraft)
 - تسهیلات چرخشی (Revolving credit facilities)
 - وام‌های شناور (Swing loan)
- ✓ توسعه بانک‌داری شرکتی با رویکرد پوشش دادن کل زنجیره تولید (از گشایش LC تا فروش)

پس از اتمام ارائه گزارش، آقای مهندس باقری ضمن تقدیر از کار انجام شده، از حاضرین جلسه خواستند که نکات و سؤالات خود را مطرح نمایند.

خانم مهندس بصیری این نکته را خاطرنشان کردند که با توجه به آمار ارائه شده، در مقطعی نرخ سود بانکی از تورم بالاتر است و این امر سرمایه‌های خرد را به جای بکارگیری در بخش صنعت، به سمت سپرده‌گذاری در بانک سوق می‌دهد و بانک‌ها نیز برای اینکه بتوانند این سود را بدهند نرخ بهره را افزایش می‌دهند. بنابراین بخش خصوصی نه تنها از سرمایه‌های خرد محروم می‌ماند بلکه باید این نرخ سود را نیز تعقیب کند که این مسأله شکاف بزرگی ایجاد می‌کند.

آقای دکتر صفای نیکو معاونت محترم سرپرستی بانک ملی استان خراسان پرداختن به چند نکته را برای روشن شدن مطلب خواستار شدند. به عنوان مثال، اینکه در بخش اندازه‌گیری هزینه‌های غیرمستقیم به شیوه پیمایشی، طبق نتایج پیمایش به طور میانگین تقریباً ۴۰ درصد کل این هزینه‌ها مربوط به هزینه فرصت (تأمین معدل حساب) است که مقداری ابهام دارد. همچنین طبق نتایج گزارش مشاهده می‌شود که سهم بانک در

صور تجلسه کمیسیون سرمایه‌گذاری و تأمین مالی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

تعداد صفحات: ۳

تاریخ برگزاری: ۳۰ فروردین ماه/۱۳۹۷

شماره جلسه: ۲۳

رئیس جلسه: جناب آقای مهندس باقری دبیر جلسه: سرکار خانم مهندس بصیری ساعت شروع ۰۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۰۹:۵۰

اعطای تسهیلات بین سال‌های ۸۵ تا ۹۵ کاهش یافته است اما هزینه‌های بانکی از خود افزایش نشان می‌دهد. با توجه به اینکه هزینه‌های بانکی به نرخ سود تسهیلات مرتبط است و می‌دانیم که نرخ سود در سال‌های اخیر کاهش یافته، این نتیجه تا حدودی خلاف انتظار است.

آقای مهندس صفار کارشناس محترم مرکز بررسی‌ها و مطالعات اقتصادی مواردی را خاطرنشان کردند که به شرح زیر است:

۱. در بحث پیش‌فروش‌های شرکت‌های خودروساز، شرکت‌ها یا هزینه سود پرداخت می‌کنند و یا قیمت فروش محصول را پایین‌تر از قیمت بازار ارائه می‌کنند. آیا این هزینه غیرمستقیم نیز در این پروژه در نظر گرفته شده است؟
۲. طبق نتایج تحقیق، بین یک تا ۸۱ درصد از وام‌های دریافت شده صرف بازپرداخت وام‌های معوق شده است. آیا مشخص است که چه بخشی از این میزان مربوط به اصل وام بوده و چه بخشی مربوط به سود و جریمه دیرکرد است؟
۳. برخی معتقدند باید نرخ واقعی تسهیلات ملاک قرار گیرد زیرا از آنجایی که نرخ تورم در بیشتر سال‌ها بالاتر از نرخ سود است، پس نه تنها بهره‌ای دریافت نشده بلکه به طور غیرمستقیم یارانه‌ای به واحدهای تولیدی صنعتی اعطا شده است. در واقع نرخ واقعی تسهیلات پایین و حتی منفی بوده که به این ترتیب می‌توان تسهیلات را در سرمایه‌گذاری به کار گرفت در حالی که هزینه‌ای به شخص تحمیل نشود.

آقای مهرآور رئیس محترم دبیرخانه امور هماهنگی کمیسیون‌های تخصصی اتاق مشهد نیز خواهان پاسخ‌گویی به این سؤال شدند که آیا در پرسش‌نامه‌های طراحی‌شده، دریافت‌های خارج از چارچوبی که توسط سیستم بانکی انجام می‌شود نیز در بخش هزینه‌های غیر مستقیم در نظر گرفته شده است یا خیر؟ که در پاسخ مشخص شد که این هزینه‌ها نیز مد نظر بوده است اما عده بسیار کمی به آن پاسخ داده‌اند.

آقای دکتر کلالی مشاور عالی شرکت خوشگوار در ادامه این سؤال را مطرح کردند که آیا برای نزدیک کردن دو گروه تسهیلات دهنده و تسهیلات گیرنده، راه حلی کاربردی وجود دارد؟ در واقع چطور می‌توان تسهیلات را راحت‌تر در اختیار صنایع قرار داد تا بتوان صنعت را از حال رکود خارج کرد؟ آقای دکتر صفای نیکو در پاسخ به این سؤال فرمودند شاید بهترین راه، خارج کردن اقتصاد از بانک‌محوری و فعال شدن سایر بخش‌ها مثل بورس برای حذف واسطه‌ها باشد.

در پایان جلسه آقای مهندس باقری این نکته را مطرح کردند که یکی از مشکلاتی که سیستم بانکی برای صنایع ایجاد کرده‌اند این است که بانک‌ها سود تسهیلات را کاهش داده‌اند اما دوره بازپرداخت را نیز کوتاه‌تر کرده‌اند که این امر بازپرداخت تسهیلات را به شدت با مشکل مواجه کرده است. ایشان همچنین خواهان بررسی وضعیت موجود سرمایه‌گذاری در جلسه کمیسیون ویژه شدند.

مصوبات جلسه:

۱. قرار دادن شاخص نرخ مؤثر تسهیلات برای اندازه‌گیری هزینه‌های تأمین مالی به عنوان شاخص پایه و ارائه طرح در شورای پژوهشی

حاضرین جلسه:

آقایان: باقری، چشمی، سید حمید حسینی، سید رضا حسینی، خوشرو، صفار، صفای نیکو، کبیر، کلالی، گرجی‌نیا، مجتهدی، مسلم، ملک‌الساداتی، مهرآور، وطن‌پرست

خانم‌ها: اثنی‌عشری، آژیر، آقایی، بصیری، رستمی، صفدری، معین‌درباری